

autisme praktijk tholen

De kenmerken van autisme

NB. Deze kenmerken komen niet alleen bij autisme voor en ook niet alle kenmerken komen bij iedereen met autisme voor.

Kenmerken baby's en peuters

- ❖ Het ontbreken van de sociale glimlach/ lachen naar de ouders
- ❖ Het ontbreken van oogcontact
- ❖ Het niet reageren op opgepakt worden
- ❖ Het niet opzoeken van anderen voor troost of affectie (een knuffel, kus of liefde)
- ❖ Het niet reageren op vertrek van de ouders
- ❖ Het niet zwaaien naar ouders of ontbreken van begroeting
- ❖ Niet of minder dan gemiddeld gebruik maken van gebaren zoals wijzen
- ❖ Vertraging van de ontwikkeling op diverse gebieden, zoals spraak en motoriek
- ❖ Weinig sociale interactie
- ❖ Weinig variatie in gezichtsuitdrukkingen
- ❖ Weinig tot niet brabbelen
- ❖ Weinig tot niet nadoen van bewegingen van bijvoorbeeld mama
- ❖ Overgevoeligheid voor geluiden of aanrakingen

Kenmerken bij kinderen vanaf 2 jaar

- ❖ Niet graag spelen met andere kinderen
- ❖ Obsessief bezig zijn met bepaalde handelingen en/of speelgoed. Geboeid zijn door één bepaald voorwerp, bezig zijn met één activiteit of bovenmatige interesse voor één onderwerp.
- ❖ In paniek raken, angstig of boos worden bij het optreden van verandering of iets onvoorspelbaars
- ❖ Constant heen en weer wiegen
- ❖ Het niet of vertraagd op gang komen van de taalontwikkeling
- ❖ Fladderen met handen en/of armen
- ❖ Weinig initiatief nemen met het aangaan van contact
- ❖ Moeite hebben met het houden van fysieke afstand naar anderen
- ❖ Zinloos en letterlijk herhalen van eerder gehoorde woorden en zinnen
- ❖ Nauwelijks reageren op pijnprikkels of het roepen van zijn/haar naam
- ❖ Overgevoelig reageren op geluiden
- ❖ Moeite hebben met veranderingen
- ❖ Meer dan de helft van de kinderen met ASS heeft slaapproblemen, waarbij slapeloosheid het vaakst door ouders wordt gerapporteerd

- ❖ Problemen met eten, weinig dingen lusten. Dit kan te maken hebben met smaak, kleur of mondgevoel.

Kenmerken van kinderen en jongeren met autisme

Sociale vaardigheden

- ❖ Jezelf soms voor de ander laten gaan
- ❖ Moeite met wederkerigheid, meer nemen dan geven, moeite met gelijkwaardigheid in contacten
- ❖ Als een ander iets vertelt, roept dat niet altijd een gevoel op, dus moeite met inleven vanuit je gevoel (soms lukt dit wel in gedachten)
- ❖ Lagere frequentie van contacten dan de meeste mensen: bijv. je vrienden maar gemiddeld eens per maand willen zien of spreken, geen behoefte aan intensief contact
- ❖ In je eigen wereldje zitten
- ❖ Niet altijd in contact kunnen staan met andere mensen of je omgeving, ook vaak weg zijn, letterlijk (weggaan, op je kamer gaan zitten, alleen willen zijn) en figuurlijk (dissociëren, geestelijk weg gaan, absences/black outs)
- ❖ Liefst zelfstandig werken, dingen op je eigen manier willen doen, moeite met samenwerken
- ❖ Eerder rationeel dan emotioneel zijn (tenminste zo komt het over op anderen, maar zelf kun je het gevoel hebben wel erg gevoelig, zelfs overgevoelig, te zijn), moeite met uiten van gevoelens, niet snel je gevoel laten zien
- ❖ Egocentrisch gevonden worden door je omgeving
- ❖ Weinig inlevingsvermogen
- ❖ Ongepast lichamelijk contact met anderen en het ongepast aanraken van een ander, bijvoorbeeld het gezicht betasten
- ❖ Er niet altijd bewust van dat je een andere houding moet aannemen tegenover vreemden, vrienden, familie, leeftijdsgenoten, ouderen etc.
- ❖ Moeite relaties op te bouwen en vooral te houden, vooral wat betreft (intieme) vriendschappen

Communicatie

- ❖ Moeite met groepen mensen, stil vallen in een groep, niks zeggen, niet meer deelnemen aan het gesprek
- ❖ Verwarring bij plagen
- ❖ Taal letterlijk opvatten (moeite met beeldspraak en spreekwoorden)
- ❖ Slechte non-verbale communicatie, bijvoorbeeld moeite met oogcontact, gezichtsuitdrukkingen en lichaamshoudingen
- ❖ Pedant (geleerd) taalgebruik
- ❖ Repetitieve vragen stellen
- ❖ Veel praten over eigen interesses ongeacht hoe de luisteraar hierop reageert
- ❖ Kwetsende opmerkingen kunnen maken doordat geen rekening wordt gehouden met andermans situatie en gevoel
- ❖ Communicatie is met name gericht op praktische doeleinden

Executieve functies

- ❖ Het niet 'zien' van dingen en daardoor etiketjes opgeplakt krijgen als 'lui', 'egoïstisch'
- ❖ Één ding tegelijk kunnen doen
- ❖ Snel het overzicht kwijtraken
- ❖ Jezelf verliezen in de tijd
- ❖ (te) laat beginnen met taken/huiswerk
- ❖ Detailgerichtheid: vooral op details letten en de grote lijnen uit het oog verliezen, niet altijd de grote verbanden zien
- ❖ Rigide, moeite met veranderingen
- ❖ Stereotiepe interesses die heel intens zijn
- ❖ Behoefte aan structuur
- ❖ Moeite zelf initiatief te nemen
- ❖ Dingen op de lange baan schuiven
- ❖ (Niet-functionele) routines hebben
- ❖ Volharding op hetzelfde
- ❖ Moeite hebben met veranderingen (Ook met “leuke” veranderingen op normale structuur, zoals feestdagen en vakanties)
- ❖ Behoefte aan voorspelbaarheid, slecht tegen onverwachte dingen kunnen

Overige kenmerken

- ❖ Slechte (grove) motoriek
- ❖ Slechte coördinatie
- ❖ Stereotiepe bewegingen/ tics
- ❖ Moeite met (laten) aanraken
- ❖ Grote zintuiglijke overgevoeligheid, bijv. voor geluiden
- ❖ Behoefte aan rust en een rustige omgeving, moeite met drukte
- ❖ Tegenstrijdigheden in jezelf: open-gesloten, stil-veel praten, aanpassen-moeite met aanpassen, flexibel- niet flexibel, optimistisch-depressief, vrij-geremd, nabijheid-afstand, lui-niet lui, rationeel-emotioneel
- ❖ Onhandigheid
- ❖ Denken bij alles wat je doet
- ❖ Moeite met grenzen
- ❖ Moeite met beslissingen nemen, onzeker
- ❖ Vaak heel eerlijk
- ❖ Sterk gevoel voor rechtvaardigheid
- ❖ Je 'anders' voelen dan anderen
- ❖ (Emotionele) kwetsbaarheid
- ❖ Naïviteit
- ❖ Moeite met intimiteit en/of seksualiteit
- ❖ Geen relaties (kunnen) hebben
- ❖ Perfectionistisch

Kenmerken van volwassenen met autisme

De kenmerken van een volwassene met autisme komen overeen met de kenmerken van autisme bij kinderen en jongeren. Daarnaast zijn nog enkele veelvoorkomende kenmerken:

- ❖ Moeite hebben met het behouden van een baan
- ❖ Moeite hebben met het starten en behouden van een relatie
- ❖ Niet tactvol zijn, niet weten wanneer iets beter wel of niet gezegd kan worden
- ❖ Geen spontaan gedrag vertonen
- ❖ Bepaalt met wie en wanneer er contact is zonder rekening te houden met de ander, of die juist altijd de partner de sociale contacten en activiteiten laat regelen en in het beste geval dan zelf alleen maar 'meehobbelt'
- ❖ Missen van sociaal en probleemoplossend denken, met name bij de dagelijkse huis, tuin en keukensituaties.

Veel volwassenen die zich herkennen in bovenstaande kenmerken vragen zich af hoe het kan dat zij dan 'ineens' autisme blijken te hebben. Uiteraard is er geen sprake van een spontaan ontstaan van deze kenmerken en is de persoon ook niet ineens autistisch. Vaak blijkt uit verhalen van ouders en familieleden dat er wel iets aan de hand was, maar het nog niet voldoende werd (h)erkend. In de loop der jaren heeft de normaal- of hoogbegaafde volwassene met autisme geleerd om bijzonder gedrag te camoufleren of compenseren, maar dit kost veel moeite en energie.